

Acuut optredende verwardheid

Delier

Uw familielid, vriend(in) of kennis is opgenomen in ons ziekenhuis vanwege ziekte, ongeval en/of operatie. Zoals u vermoedelijk hebt gemerkt, is zijn of haar reactie niet zoals u gewend bent. Dit komt doordat hij/zij een delier heeft. Deze folder legt uit wat er aan de hand is en wat u zelf voor uw naaste kunt doen.

Wat is een delier?

Een delier is een plotseling optredende verwardheid. Deze verwardheid is van voorbijgaande aard. Wanneer de lichamelijke toestand van de patiënt verbetert, neemt over het algemeen de verwardheid af. De periode van verwardheid kan variëren van enige uren tot weken. Deze periode is afhankelijk van de ernst van lichamelijke aandoening, de leeftijd en de conditie van de patiënt.

Oorzaken

Een acute verwardheid ook wel delier genoemd kan meerdere oorzaken hebben. Zoals:

- 'grote' operaties
- ziekten van het hart, de longen of de hersenen
- ontstekingen (bijvoorbeeld blaas-of longontsteking)
- stoornissen in de stofwisseling (uitdroging)
- een ongeluk of val (hersenschudding/kneuzing)
- urineretentie (het achterblijven van urine in de blaas)
- medicijngebruik of -misbruik, drugsgebruik of -misbruik

Soms zijn meerdere oorzaken gelijktijdig aanwezig, dit wordt vaak gezien bij ernstig zieke patiënten en ouderen.

Soms kan geen duidelijke oorzaak worden aangewezen.

Patiënten met een hoge leeftijd, met reeds bestaande problemen van het geheugen, met zien of horen of die eerder acuut verward zijn geweest hebben een groter risico om acuut verward te raken. Ook angst, stress, pijn of te weinig slaap kunnen een rol spelen bij het ontstaan van een delier.

Wat zijn de verschijnselen?

- De patiënt is niet zo helder als 'normaal', zakt zo nu en dan weg en kan de aandacht er niet bijhouden. Het lijkt of in gesprekken niet alles doordringt.
- Het geheugen functioneert minder goed; misschien heeft u net iets verteld wat even later alweer is vergeten.
- De patiënt met een delier kan de werkelijkheid anders ervaren. Hij/zij ziet of hoort dingen die er niet zijn, bijvoorbeeld gezichten/beestjes of stemmen/geluiden. Dit kan er toe leiden dat de patiënt extra waakzaam

of achterdochtig is.

- Soms is de patiënt angstig en kan vanuit die angst agressief reageren.
- Soms is de patiënt overdreven alert en reageert op alles wat er in zijn omgeving gebeurt. Soms trekt hij/zij zich juist terug en reageert nauwelijks op zijn/haar omgeving. Deze twee verschijnselen kunnen elkaar ook afwisselen.
- De patiënt kan erg onrustig zijn en bijvoorbeeld proberen uit bed te stappen of infuus of urinekatheter te verwijderen.

Niet al deze verschijnselen zijn voortdurend duidelijk aanwezig. 's Avonds en 's nachts zijn de verwardheid en onrust vaak heviger.

Waaruit bestaat de behandeling?

- vaststellen en behandelen van de oorzaak van het delier
- vaak is het zinvol om de patiënt medicijnen te geven tegen de verwardheid, angst en/of onrust

Om complicaties, zoals vallen te voorkomen kan het noodzakelijk zijn de patiënt hiertegen te beschermen middels tijdelijk fixeren. Dit wordt, indien mogelijk, van tevoren met u besproken. In noodsituaties kan het voorkomen dat de situatie achteraf met u wordt besproken.

Wat kunt u verder doen als familie, vriend(in) of kennis?

- Als u op bezoek komt zeg dan wie u bent, waarom u komt en herhaal dit zo nodig.
- Loop, beweeg en handel rustig.
- Vertel de patiënt, indien mogelijk, dat hij/zij ziek is, dat hij/zij in het ziekenhuis in Ede ligt en welke datum en dag het is.
- Spreek rustig en in korte duidelijke zinnen. Stel eenvoudige vragen. Bijvoorbeeld: 'Heeft u lekker geslapen?' en niet: 'Heeft u lekker geslapen of lag u steeds wakker?'.
- Bezoek is heel belangrijk en met name bezoek van een vertrouwd persoon kan geruststellend werken maar teveel personen of te lange bezoektijd kan vermoeiend en verwarrend zijn.
- Ga, indien u met meerdere personen op bezoek komt, zoveel mogelijk aan een kant van het bed zitten zodat de patiënt zich op één punt kan richten.
- Let erop dat de patiënt zonnodig zijn/haar bril en/of hoortoestel gebruikt.
- Het is beter voor de patiënt wanneer u niet meegaat in de 'vreemde' waanideeën of met de dingen die de patiënt ziet of hoort maar die er niet zijn.
- Probeer de patiënt niet tegen te spreken maar zo mogelijk wel duidelijk te maken dat uw waarneming anders is. Heeft dit geen effect, beëindig dan uw pogingen. Maak er geen ruzie over en probeer over iets anders te praten.
- Praat met de patiënt over bestaande personen en echte gebeurtenissen.

- Probeer de patiënt bij het hier en nu te betrekken door de (buurt/stads) krant mee te nemen en er stukjes uit voor te lezen.
- Probeer een steun te zijn door uw aanwezigheid en/of door simpelweg zijn/haar hand vast te houden. U hoeft niet altijd te praten.
- Neem een klok met een goed zichtbare wijzerplaat mee, een kalender en een foto waarop belangrijke personen/familieleden staan afgebeeld.
- Informeer bij de verpleegkundigen of er een mogelijkheid bestaat om de nacht met uw familielid, kennis of vriend(in) door te brengen.

Iedere patiënt is anders en zal daarom ook zijn eigen verschijnselen hebben. Het is daarom van belang dat iedere patiënt zijn/haar eigen benaderingswijze krijgt. Dit in samenwerking met de arts, de verpleegkundigen en u als familie of betrokkene.

Hoe verder?

Sommige mensen weten na herstel van het delier zich hier niets meer van te herinneren. Anderen echter wel en dit kan angstige, beschamende of verdrietige emoties opwekken.

Enkele weken tot maanden na het delier kunnen geheugen- en concentratieproblemen blijven bestaan, wanneer klachten lang aanhouden raden wij u aan dit bespreekbaar te maken bij de huisarts.

Wanneer de patiënt vóór een delier al geheugenproblemen had kunnen deze verslechterd zijn en is het herstel niet volledig.

Bij een volgende ziekenhuisopname, lichamelijke ziekte of ontregeling bestaat een verhoogde kans op het opnieuw doormaken van een delier. Het is daarom belangrijk dat u contact opneemt met de huisarts wanneer opnieuw verschijnselen van een delier optreden. Vermeldt daarnaast bij een nieuwe ziekenhuisopname dat er eerder sprake is geweest van een delier.

Vragen

Voor meer informatie kunt u altijd terecht bij de verpleegkundige van de afdeling.